

Majandus- ja taristuministri 9. juuli 2015. a määruse nr 88 „Seadme vahetu kasutaja, kasutamise järelevaataja, seadmetööd ja auditit tegeva isiku kompetentsusele ja selle tõendamisele ning sertifitseerimisskeemile esitatavad nõuded“ muutmise eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõuga lisatakse majandus- ja taristuministri 9. juuli 2015. a määrusse nr 88 „Seadme vahetu kasutaja, kasutamise järelevaataja, seadmetööd ja auditit tegeva isiku kompetentsusele ja selle tõendamisele ning sertifitseerimisskeemile esitatavad nõuded“ (edaspidi *määrus nr 88*) rakendussätete paragrahv.

Määruse muutmine on vajalik, et lahendada rakendamise käigus tekkinud kitsaskohad ning tagada tagasiulatuvalt õigusselgus ja sujuv üleminek elektriala kutsetunnistuste regulatsioonis. Lisatav rakendussäte võimaldab kuni 30.06.2024 väljastatud kutsetasemete 6, 7 ja 8 elektriala kutsetunnistused jätta kehtima oma kehtivusaja lõpuni, kuid mitte kauem kui 30.06.2029. Eelnõuga tagatakse, et isikud, kellele on kirjeldatud kutsetunnistused väljastatud, saavad jätkata oma tegevust määrukses sätestatud ajaperioodil ka pärast regulatsiooni jõustumist 8. jaanuaril 2024. a.

Üleminekuperioodi lisamine vähendab halduskoormust nii kutsetunnistuse omanike kui ka neid kaasavate ettevõtjate jaoks. Kehtiva määruse nr 88 redaktsiooni kohene jõustumine tähendas, et mitmete kutsetunnistuste kehtivus lõppes ootamatult, mille tulemusel pidid isikud ja nende tööandjad kiiresti otsima uusi lahendusi, selgitama olukorda klientidele või koostööpartneritele ning vajadusel taotlema uusi tunnistusi või muid õigusi.

Üleminekuperioodi lisamine loob ettevõtjatele ja kutsetunnistuse omanikele ajapuhvri, mille jooksul saab tegevuse ümber korraldada, vältides kiireid ja kulukaid otsuseid. See vähendab vajadust vaideavalduste või eranditaotluste järele, mis omakorda vähendab koormust ka kutse andjatele ja järelevalveorganitele.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Määruse ja seletuskirja koostas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ettevõtlus- ja tööstuse osakonna metroloogia ja seadme ohutuse nõunik Maanus Urb (tel: 5663 2448, e-post: maanus.urb@mkm.ee). Eelnõule tegi õigusliku ekspertiisi Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Käddi Tammiku (e-post: kaddi.tammiku@mkm.ee).

1.3. Märkused

Vastavalt peaministri 12. augusti 2024. a korraldusele nr 88 „Ministrite pädevus ministeeriumi juhtimisel ja ministrite vastutusvaldkonnad“ on ministrite pädevusvaldkonnad muutunud ja

kuna toote- ja tööstusohutuse valdkond kuulub majandus- ja tööstusministri vastutusvaldkonda, muudab majandus- ja taristuministri määrust majandus- ja tööstusminister.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõukohase määrusega lisatakse määrusesse nr 88 § 11, millega sätestatakse, et kuni 30.06.2024 väljastatud kutsetasemete 6, 7 ja 8 elektriala kutsetunnistused kehtivad oma kehtivusaja lõpuni, kuid mitte kauem kui 30.06.2029. Lisatava sätte alusel säilib kehtiva kutsetunnistuse omanikul muuhulgas õigus jätkata tegutsemist elektripaigaldise projekteerimise ja elektripaigaldise auditi tegemise valdkonnas. Kuivõrd elektritöödeks loetakse nii vahetult töö tegemist (näiteks elektripaigaldise ehitamist) kui ka elektritööde juhtimist, siis tuleb eraldiseisvalt selgitada, et eelnõuga lisatud sättes on sõnal „teha“ laiapindne tähendus, mis hõlmab kõikide elektritööde tegemist (näiteks käidu juhtimine, projekti juhtimine, auditi teostamine), mida isik võib talle väljastatud kehtiva kutsetunnistuse alusel teha ning sõnaga „teha“ ei kirjeldata ainult füüsilist tööd.

See säte välistab olukorra, kus isiku tegevusõigus oleks lõppenud üksnes seetõttu, et kutsetunnistus on väljastatud varem, kui kehtima hakanud määruse nr 88 redaktsioon (RT I, 05.01.2024, 12). Nii säilitatakse õiglane üleminek ja välditakse põhjendamatut tegevuspiirangut isikutele, kes tõendasid oma kutsealast pädevust kutsestandardi alusel, mis kehtis vahetult enne uue määruse redaktsiooni kehtima hakkamist. Selline säte järgib õiguspärase ootuse põhimõtet ning tagab õigusselguse nii kutseomanikele, tööandjatele kui ka järelevalveasutustele. Õiglase ülemineku näitlikustamiseks saab tuua samas valdkonnas varasemalt sätestatud sarnased nõuded. Näidetena saab kasutada Seadme ohutuse seaduse § 19 lg 2 ja Kutseseaduse § 26 lg 4 põhimõtteid, mille kohaselt enne seaduse jõustumist antud ning seaduse jõustumise ajal kehtivad tunnistused kehtivad nende andmise tingimuste jätkuva täitmise korral edasi.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määruse eelnõul puudub kokkupuude Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Määrusel puudub sotsiaalne, sealhulgas demograafiline mõju, mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele ning regionaalarengule.

Määruse nr 88 muutmisel tekkivad mõjud majandusele on tingitud ennem 30.06.2024 väljastatud elektriala kutsetunnistuste kehtivusele üleminekuperioodi sätestamisest, mis võimaldab kutsetunnistuste omanikel osaleda tööjõuturul ning pakkuda elektrivaldkonna põhiste teenuste. Mõju avaldub eelkõige tööjõu kättesaadavuse ning õiguskindluse kaudu. Kehtiva kutsetunnistuse omanikele tegevusõiguse säilitamine kuni nende kutse kehtivusaja lõpuni (kuid mitte kauem kui 30.06.2029) võimaldab elektriala spetsialistidel jätkata oma tegevust katkestusteta. See väldib tööseisakuid, töövõtjate asendamise vajadust ja sellega kaasnevat kulusid tööandjatele ning tellijatele. Oluline on see projekteerimise ja auditeerimise valdkonnas, kus kvalifitseeritud tööjõu kättesaadavus mõjutab otseselt elektriprojektide kuluefektiivsust ja tähtaegadest kinnipidamist.

Samuti aitab muudatus ära hoida olukorra, kus ettevõtted peaksid võtma ette kiireid ja kulukaid ümberkorraldusi, et leida asendajaid neile töötajatele, kelle tegevusõigus lõppeks kiirelt ilma üleminekuperioodita. Selline sujuv üleminek soodustab tööjõu stabiilsust ning aitab kaasa turuosaliste usaldusele õigusraamistiku prognoositavuse suhtes.

Mõju kohaliku omavalitsuse ja riigiasutuste korraldusele ning kutsetunnistuste väljastajatele tuleneb asjaolust, et lisatav säte välistab vajaduse kutsetunnistuste kehtivuse osas tehtavate haldusotsuste järele. Samuti välditakse vaidlusi kutsetunnistuste kehtivuse üle.

Paraneb õigusselgus järelevalveasutustele, kes saavad ühesed tingimused, millal võib isik jätkata tegevust ning millal tema kutsetunnistus kaotab kehtivuse. See lihtsustab järelevalvet ja vähendab vaidluste ning selgitustaotluste hulka.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne riigieelarvele otseseid tulusid ega kulusid. Määruse rakendamiseks ei ole vaja teha lisategevusi.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras, st kolmandal päeval pärast avaldamist (HMS § 93 lõige 2), kuid seda rakendatakse tagasiulatuvalt. Tegemist on määruse adressaate soodustava tagasiulatuva mõjuga, mis on kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseaduse (PS) §-st 10 tuleneva õiguskindluse põhimõttega.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi kaudu kooskõlastamiseks Haridus- ja Teadusministeeriumile, Justiits- ja Digiministeeriumile ja Rahandusministeeriumile ning arvamuse andmiseks Tarbijakaitse- ja Tehnilise Järelevalve Ametile, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, SA-le Kutsekoda, Eesti Elektritööde Ettevõtjate Liidule, Eesti Elektroenergeetika Seltsile.

Rahandusministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium ei esitanud kooskõlastamise ning Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, SA Kutsekoda, Eesti Elektritööde Ettevõtjate Liit, Eesti Elektroenergeetika Selts arvamuse avaldamise käigus märkuseid. Kooskõlastamisel ja arvamuse avaldamisel esitas märkused Justiits- ja Digiministeerium ning Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, millega arvestamine on toodud seletuskirja lisas.